

JÄMLIKHETSMOTION 10: DET TIDIGA LIVET – Utveckla tandvårdens arbete med att bedöma risken för karies hos barn

Ojämlikheter i hälsa drivs till del av ojämlikheter i resurser. Sju områden där resursbrist är särskilt viktiga för hälsoutvecklingen har identifierats, nämligen *det tidiga livet*, utbildning, arbete, inkomster, boende, levnadsvanor och inflytande. De skilda förutsättningarna och resurserna inom ovanstående områden innebär både ojämlik risk för ohälsa, ojämlik sårbarhet och mottaglighet för ohälsa samt ojämlika konsekvenser av givna hälsotillstånd.

Barn som utvecklat karies tidigt i livet löper risk för att få fortsatta kariesangrepp med dålig munhälsa och behov av tandvård under hela livet som följd. Därför är det angeläget att tidigt identifiera de barn som riskerar att få karies och sätta in förebyggande åtgärder, även innan de första skadorna på tänderna har uppstått.

Dagliga munhygienrutiner och goda kostvanor bidrar till god munhälsa och genom regelbunden kontakt med tandvården skapas förutsättningar för att tidigt kunna diagnostisera ohälsa, förebygga sjukdom och för att ge adekvat behandling i tid. Detta minskar risken för att allvarliga hälsoproblem uppstår. Munhälsans utveckling har samma riskfaktorer som flera andra livsstilsrelaterade sjukdomar och tillstånd. Därför är tandvårdens samverkan med andra aktörer inom hälso- och sjukvården en viktig del i det hälsofrämjande arbetet.

Munhälsan bland barn i förskoleålder är ojämnt fördelad och vissa grupper är hårdare drabbade av kariessjukdomen än andra. Skillnaderna har förstärkts över tid, och även om tre av fyra sexåringar är kariesfria växer den grupp i storlek som är mycket svårt drabbad av sjukdomen. Det är ytterst angeläget att dessa ojämlikheter i hälsa minskas. Ytterligare steg behöver tas för en jämlik tandvård där tandhälsa inte är en klassfråga.

Utveckla tandvårdens arbete med att bedöma risken för karies

Karies är en sjukdom som till stor del går att förebygga genom goda, regelbundna munhygien- och kostvanor. Vanor grundläggs tidigt i ett barns liv och de kan vara svåra att bryta när de väl etablerats. Därför är det viktigt att tidigt arbeta hälsofrämjande och förebyggande med att stötta familjer och uppmuntra till goda vanor i vardagen. Det behovet är särskilt tydligt för familjer som lever i socialt utsatta kontexter. Tandvårdens samverkan med andra aktörer, såsom barnhälsovården, är en viktig del i att identifiera barn som löper risk att utveckla ohälsa och för att tidigt kunna sätta in förebyggande och hälsofrämjande insatser.

Det är en svårighet för tandvården att identifiera de barn som löper risk för att få karies redan innan de första kariesskadorna har uppkommit. Det verkar främst vara befintliga kariesskador som ligger till grund för undersökningsfrekvensen i tandvården. Socioekonomiska och andra förhållandena förefaller inte vara utgångspunkt för förebyggande arbete och undersökningsfrekvens.

Med stöd av ovanstående föreslår undertecknade följande:

1. Att Region Gävleborg och Folk tandvården Gävleborg utvecklar tandvårdens förmåga och arbete med att bedöma risken för karies utvecklas med hänsyn till barnets socioekonomiska omständigheter.

Gävle 2023-04-04

Eva Lindberg, Socialdemokraterna

Jan Lahenkorva, Socialdemokraterna

Marcus Gard, Socialdemokraterna

Mona Davik, Socialdemokraterna

Henrik Berglund Persson, Socialdemokraterna

Shida Kinuka Karlsson, Socialdemokraterna

Elisabeth di Paolo-Sandberg, Socialdemokraterna